

Magazyn Polskiej Akademii Nauk
nr 1 (25) 2011
kwartalnik
ISSN 1733-8662
nakład: 1900 egz.

Wydawca:

© Polska Akademia Nauk

adres wydawcy:

Polska Akademia Nauk
Biuro Upowszechniania
i Promocji Nauki
pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa
e-mail: academia@pan.pl
www.academia.pan.pl

prenumerata:

academia.prenumerata@pan.pl

zespół redakcyjny:

Jan Strelau
redaktor naczelny

Patrycja Dołowy
zastępczyni redaktora naczelnego,
Nauki biomedyczne

Iwona Pijanowska
sekretarz redakcji

Anna Zawadzka
Nauki humanistyczne

Agnieszka Pollo
Matematyka, Fizyka,
Chemia, Technika

Kinga Małecka
Nauki o Ziemi

Paweł Adamów
dyrektor artystyczny

Renata Modzelewska-Rewucka
redakcja językowa

Rada Naukowa:
przewodniczący:

Michał Kleiber

Prezes Polskiej Akademii Nauk

Aleksander Posem-Zieliński
Jerzy Duszyński
Henryk Szymczak
Lucjan Pawłowski
Jacek Zaremba

DTP: Studio J.P.J.

Od redakcji

Królewska rada

Gdyby Bóg poradził się mnie, zanim rozpoczął dzieło tworzenia świata, zaproponowałbym Mu coś mniej skomplikowanego. *To słowa mądrego władcy średniowiecznej Kastylii Alfonsa. Przywołują je badacze zastanawiający się nad stanem wiedzy o naszej planecie (patrz str. 4), bo skomplikowany naturalny system – żyjąca Ziemia – wciąż nas zaskakuje, i to niezbyt mile. Złożoność systemu ziemskiego nie przestaje nas porażać, choć także najprostsze mikroorganizmy potrafią zadziwić złożoną strukturą. Wbrew utartym opiniom w naturalnym środowisku mikroorganizmy rzadko spotykane są jako wolno żyjące pojedyncze komórki. Społeczne życie bakterii (str. 8) to uporządkowany wysoko zorganizowany „system” wzajemnie powiązanych i wspólnie działających osobników.*

*I tu bakterie powinny nas, ludzi, zawstydząć. Bo nam często brakuje dobrej organizacji i trudno o współdziałanie. Zawikłane relacje etniczne, wyobrażenia, pamięć, świadomość i mentalność w kontekście społeczno-kulturowym, długi żywot stereotypów, to, co nie leży na wierzchu, jest przedmiotem rozmowy „Academii” z dr Anną Engelking i prof. Barbarą Engelking-Boni (str. 40), a także dr Elżbietą Janicką (str. 16). Jak zmienia się nasza mentalność, postawa wobec mniejszości etnicznych i imigrantów, relacja **my i inni** – o tym na str. 28. Okazało się, że na tle innych społeczeństw Europy wypadamy nie najgorzej.*

Rzeczywistość komplikuje się coraz bardziej, z czym dzielnie zmagają się matematycy. Nowy dział matematyki, a dokładniej informatyki teoretycznej – złożoność obliczeniowa – wykorzystywany jest do upraszczania problemów praktycznych (str. 32 i 36). Od postępu w tej dziedzinie zależy m.in. bezpieczeństwo banków. A to interesuje nas wszystkich.

redakcja ACADEMII

Improwizacja na temat tworzenia świata. Linoryt. 1958

Józef Gielniak (1932-1972). W prostej technice linorytu potrafił tworzyć dzieła skomplikowane i wieloznaczne, a tak subtelne, że gubił się ślad rylca. Już za życia artysty uznano je za zjawisko unikatowe w skali światowej. Klimat tych prac nasuwa skojarzenia z twórczością Boscha, Gaudiego, utworami Kafki i Schulza, a także „Czarodziejską górą” Tomasza Manna. Do sanatorium, gdzie artysta spędził niemal całe dorosłe życie, pielgrzymowali zafascynowani jego grafikami ludzie sztuki. Wystawiano je na całym świecie.